

Nowy Sącz (Woj. Małopolskie)

Bazylika pw. św. Małgorzaty Antiocheńskiej

BAZYLIKA ŚW. MAŁGORZATY W NOWYM SĄCZU

HISTORIA

NOWY SĄCZ założył król czeski Wacław II w 1242 r. na miejscu, gdzie dotąd była osada Kamienna.

W 1305 r. miasto przeszło z rąk książąt krakowskich na władcę królewski. Parafia św. Małgorzaty powstała w obrębie miasta na przełomie XIII i XIV w. Budowę obecnego kościoła rozpoczęto wkrótce po lokalizacji miasta, w miejscu, w którym dotąd stał kościół piemonkański. Z końca XIV w. kościół św. Małgorzaty był już w swej zasadniczej formie: był prezbiterium i dwie nawy.

W 1448 r. kardynał Zbigniew Oleśnicki wyniósł kościół św. Małgorzaty do godności kolegiaty. W XV w. świątynia ta należała do trzech największych dwunawowych budowli dawnej Rzeczypospolitej.

Kościół, podzieleny na dwie nawy, miał ostrokatłowe sklepienia oparte na trzech kamiennych kolumnach. Góreckie sklepienie posiadało także prezbiterium. Kolegiatę otaczało dziesięć kaplic. Budowę wysokej wieży rozpoczęto z początkiem XV w. Do końca XVIII w.

była ona strażnicą miejską. Budowę wieżowej wieży, jako dwunawicy, rozpoczęto na początku XVI w. Kolegiata uległa zniszczeniu za czasów zaboru austriackiego. W 1791 r. mądraustriacki zniósł kapitułę kolegiacką. Górecki charakter kościoła zniszczono w czasie remontu w latach 1807-22, odbudując nową główną i prezbiterium. Obniżono również o dwie kondygnacje wieżę północną. Kościół zmienił się w bezstylową budowlę epoki józefinizmu.

W XIX w. zniszczono niemal całe wyposażenie wewnętrzne kościoła. W latach 1928-30 dokonano częściowo restauracji świątyni: przebudowano nawy boczne, wprowadzając częściowo nowe sklepienie. W latach 1955-1959 przebudowano wieżę, starając się nadać jej kształt pierwotny. W latach 1969-73 dokonano renowacji kościoła, mającej na celu przywrócenie budowli wartości architektonicznej i artystycznej. W 1992 r. Jan Paweł II podniósł kościół do rangi Bazyliki Mniejszej.

OPIS

W PREZBITERIUM:

Ołtarz główny, późnorenansansowy, z I połowy XVII w. We wnętrzu ołtarza głównego znajduje się łokami słynący obraz Przemienienia Pańskiego z kręgu Verulken, prawdopodobnie włoski, z XV w., bizantyjski. Obraz został odnowiony w 1971 r. i w tym samym roku wprowadzono do ołtarza przez ówczesnego metropolicę krakowskiego ks. kard. Karola Wojtyłę.

Wizazie zapiejonowane przez artystę plastyka Teresę Reklowską, wykonane w latach 1978-79, przedstawiają dwale Chrystusa Przemienionego.

Stalle – wykonane w 1980 r. Na ścianie, odkryte i poddane konserwacji w latach 1976-78, fragmenty góreckiej polichromii, przedstawiające sceny męczeństwa nieznanymi nam świętych.

XIV-wieczna figura Madonny w otoczeniu dwunastu apostołów. Według podania, relikwie apostołów miały być darem króla Władysława Jagiełły.

Kaplica św. Małgorzaty – po prawej stronie prezbiterium, w dawnej krużnicy świątyni. Od 2009 r. poświęcona Patronce Nowego Sącza i parafii.

CUDOWNY OBRAZ

W NAWIE GŁÓWNEJ:

STRONA LEWA: • Renesansowa spłotowa chrzcielnica z 1557 r. • Ołtarz Trójcy Przenajświętszej z XIX w. • Ołtarz rokokowy, najcenniejszy z bocznych ołtarzy, z 1760 r. W ołtarzu znajduje się obraz św. Józefa, namalowany w 1938 r. przez sądeckiego artystę malarza Bolesława Barbackiego.

STRONA PRAWA: • Ołtarz Matki Bożej z XIX w. Znajdujący się w środkowej części ołtarza gotycki obraz Matki Bożej pochodzi z Diecezjalnego Muzeum w Tarnowie. • Ołtarz Serca Pana Jezusa, neorokokowy, z XIX w. Obraz namalował sądecki artysta malarz Bernard Wójcik. • Tablica pamiątkowa ku czci poległych za ojczyznę w czasie wojny, odsłonięta w 1979 r.

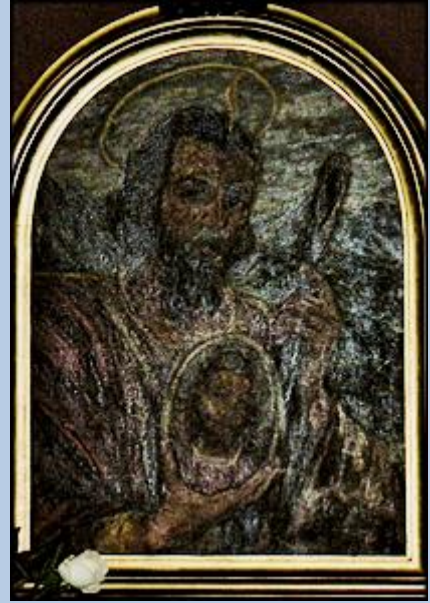
CHÓR: • 34-głosowe organy z systemem wiatrownic kłapowo-zasuowych, ze sterownikiem elektromagnetycznym; piszczałki cynowe i miedziane. Organ wykonał w 1979 r. Zakład W. Truszczyńskiego. Są one połączone z 16-głosowymi organami w prezbiterium. • Na filarze pod chórem fragmenty góreckiej polichromii przedstawiające Wierzerę Pańską i Madonnę.

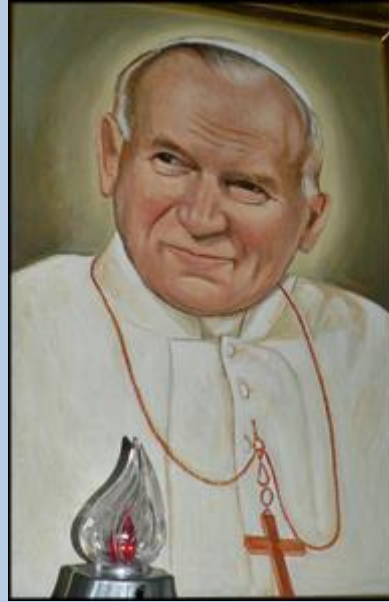
NAWA POŁUDNIOWA: • Kaplica wczesnej adoracji, poświęcona w 1980 r. • Na ołtarzu – kopia gotyckiej Madonny z Bieca. • W ścianie frontowej – wnęką będąca fragmentem gotyckiej kolegiaty. • Na bocznej ścianie – epitafium rący sądeckiego z 1565 r.

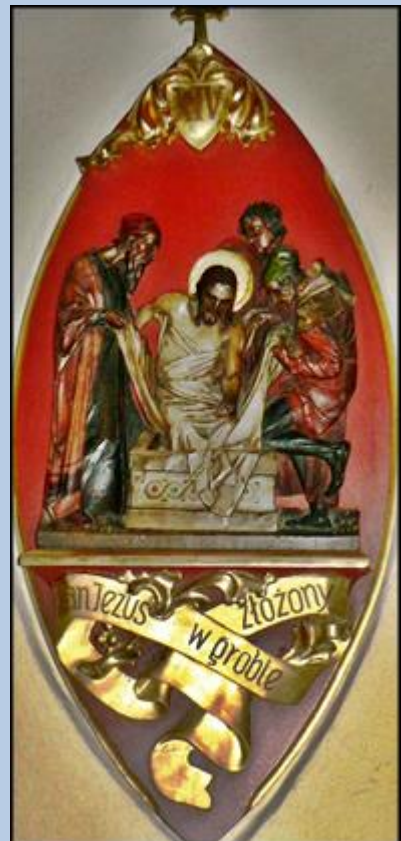
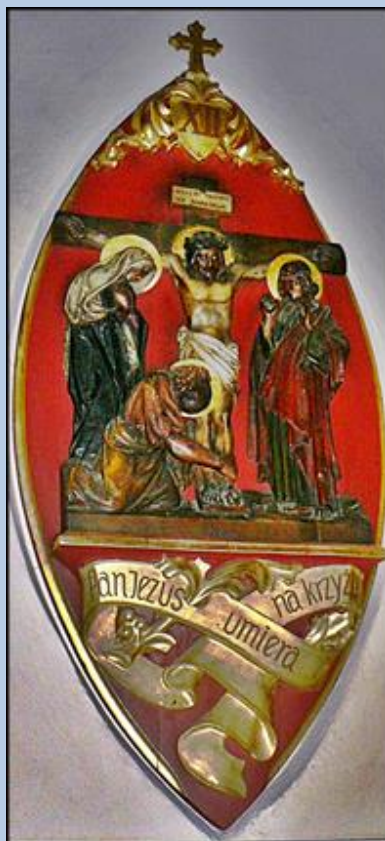
W OGRODZIE PRZY PLEBANII: rezeski murów obronnych Nowego Sącza z XIV w.

zdjęcia: *Jan Nitecki*
zdjęcie w czerwonej obwódce zapożyczono z:
<http://www.bazylika.org.pl/old/files/59.jpg>